

ELS PRONOMS FEBLES

Formes

Els pronoms febles s'escriuen sempre separats del verb, tant si se situen davant com darrere: **ens estima, l'ajuda, canvia'l, escriu-me'l**.

La major part dels pronoms febles presenten formes diferents segons la posició que prenen respecte al verb (davant o darrere) i la grafia amb què comença aquest (vocal o consonant). Les formes són les següents:

- Plenes (*me, te, se...*) darrere un verb acabat en consonant o diftong decreixent: *va trobar-te, ajudau-me*.
- Reforçada (*em, et, es...*) davant un verb començat en consonant: *el mira*.
- Elidida (*m', t', s'...*) davant un verb començat en vocal o *h*: *m'escriu, s'ha aixecat*.
- Reduïda (*'l, 'n, 'm...*) darrere un verb acabat en vocal: *mira'l*.

Col·locació

- Els pronoms se situen, generalment, davant del verb: **me'n dóna, se sent, hi arribaré**.
- Van darrere el verb quan aquest està en impertiu, gerundi o infinitiu: *recorda-m'ho, anar-hi, trobant-ne*.
- En els temps composts i les perífrasis verbals poden anar col·locats tant davant com darrere el verb: **me'n vaig anar / vaig anar-me'n**.
- En cas de combinació, tots els pronoms es col·loquen davant o darrere del verb, segons convingui. No podem col·locar-ne un davant i l'altre darrere: **te'l prendré, va recollir-me'l**.

Combinació

- Els pronoms *em, et, es*, en combinació amb altres pronoms, adopten les formes plenes (*me, te, se*): *me la deixa, te la compra, se'n recorda*.
- Si hi ha contacte de vocals entre pronoms (*te + el, se + en...*), es produeix elisió i en aquest cas cal posar l'apòstrof tan a la dreta com es pugui: *se'n va (se + en), me'n ric (me + en)*.
- Si el verb comença en vocal o *h*, el segon pronom s'apostrofa amb el verb: *te l'agafa (te + el), me l'obre (me + el)*.
- Els pronoms *el, els, en*, darrere d'un verb acabat en consonant o diftong, adopten les formes *-lo, -los, -ne* (*va tenir-lo, agafau-ne*); en canvi, si van darrere un altre pronom, adopten les formes *-el, -els, -en*: *mireu-vos-el, repartiu-los-en*.

LA SUBSTITUCIO PRONOMINAL

Complement directe (CD)

1a persona	singular	em	<i>Em rent.</i>
	plural	ens	<i>Ens esperen.</i>
2a persona	singular	et	<i>T'estim.</i>
	plural	us	<i>Us odia.</i>
3a persona	reflexiu	es	<i>Es renta.</i>

pronoms	substitució pronominal	exemples
el, la, els, les	SN definit : introduït per article, demostratiu i possessiu.	<i>Has comprat el pa ? Sí, <u>l'</u>he comprat. Tens <u>els meus</u> apunts ? No, ja te'ls he tornat.</i>
en	SN sense determinant.	<i>Vols <u>carn</u>? No, no en vull.</i>
	SN introduït per indefinit, quantitatiu i numeral. En aquest cas el pronom no substitueix el determinant.	<i>He duit <u>molts d'exàmens</u> i no n'he corregit <u>cap</u>.</i>
ho	<i>això, allò</i>	<i>Has trobat <u>allò</u>? No, no ho he trobat.</i>
	proposició subordinada	<i>Vols <u>que t'ajudi</u>? No, ara no ho vull.</i>

Complement indirecte (CI)

1a persona	singular	em	<i>Em rent les mans</i>
	plural	ens	<i>Ens compren regals.</i>
2a persona	singular	et	<i>Et rentes la cara.</i>
	plural	us	<i>Us duen les notes.</i>
3a persona	reflexiu	es	<i>Es posa més amanida.</i>
	singular (masculí i femení)	li	<i>Has telefonat <u>a na Paula</u>? No, ja li telefonaré demà.</i>
	plural (masculí i femení)	els	<i>Telefonaràs <u>als mes pares</u>? Sí, avui mateix els telefonaré.</i>

Combinació CD i CI

Construcció habitual

En aquesta contrucció l'ordre de combinació és el següent: primer el CI i després el CD.

Verb + CI + CD: Varen dur la capsa als nins a casa → Varen dur los-la a casa
(CD: *la*) (CI: *els*) (CI+CD)

CI + CD + verb: En Pere dóna el paquet a les nines → En Pere els el dóna
(CD: *el*) (CI: *els*) (CI+CD)

Construcció amb canvi

Aquesta construcció es presenta quan es combinen: CD (*el, la, els, les*) + CI (*li*). En aquest cas :

- el CI *li* es transforma en *hi*
- l'ordre de combinació s'altera i primer es col·loca el CD i després el CI

En Miquel du el disc a na Laia → En Miquel l'hi du.

(CD: *el*) (CI: *li*)

(CD+CI)

Atribut

pronoms	substitució	exemples
el, la, els, les	substantiu determinat: introduït per article, possessiu o demostratiu	<i>És <u>el</u> secretari de l'Institut?</i> Sí, <u>l'</u> és.
ho	substantiu interminat	<i>Aquell home és <u>escriptor</u>?</i> Sí, <u>ho</u> és.
	adjectiu	<i>Ets <u>tímid</u>?</i> Sí, <u>ho</u> som.
	proposició subordinada	<i>Pareix que <u>plourà</u>.</i> <u>Ho</u> pareix.

Complement de règim verbal (CRV) i complement circumstancial (CC)

pronoms	substitució	exemples
en	complements introduïts per la preposició <i>de</i>	<i>T'adones <u>del que fas</u>?</i> No, no me <u>n'</u> adon mai. (CRV) <i>Arriben turistes <u>d'Alemanya</u>?</i> <u>N'</u> arriben turistes. (CC)
hi	complements introduïts per qualsevol preposició que no sigui <i>de</i>	<i>T'acostumes <u>a la bona vida</u>?</i> Sí, m' <u>hi</u> acostum ràpidament. (CRV) <i>Aniràs a <u>Barcelona</u>?</i> Sí, <u>hi</u> aniré demà. (CC)
	complements circumstancials de mode (encara que vagin introduïts per la preposició <i>de</i>)	<i>Saps caminar <u>de genollons</u>?</i> No, no <u>hi</u> sé caminar.

Límits

No totes les combinacions de pronoms són possibles. Per exemple, no podem combinar:

en + en

Ha duit pernil del poble → N'ha duit pernil (del poble)
(CD:*en*) (CC:*en*) → N'ha duit del poble (pernil)

hi + hi

Anirem a Mallorca amb avió → Hi anirem a Mallorca (amb avió)
(CC:*hi*) (CC:*hi*) → Hi anirem amb avió (a Mallorca)

en + ho

Treu això de l'armari → Treu-ne això (de l'armari)
(CD:*ho*) (CC:*en*) → Treu-ho de l'armari (això)

ho + hi

Duc això al magatzem → Ho duc al magatzem (això)
(CD:*ho*) (CC:*hi*) → Hi duc això (al magatzem)

ACTIVITATS

Substitueix els CD per un pronom feble:

- a) Tothom volia tenir raó.
- b) Convidaré na Lluïsa a sopar.
- c) Demanem-li que hi feia.
- d) Va obrir la porta amb gran energia.
- e) Havia comprovat que era antipàtica.
- f) Trobau-me menjar on sigui.

Substitueix: primer només el CD; després només el CI; finalment, tots dos complements alhora.

Exemple:

- Recomanaré aquest llibre a n'Ignasi.
 - 1. **El** recomanaré a n'Ignasi.
 - 2. **Li** recomanaré aquest llibre.
 - 3. **L'hi** recomanaré.

- a) He venut la brusa a na Maria.
- b) Aviat retornaran el material a na Lluïsa.
- c) Han apujat el sou a en Sergi.
- d) Hem encarregat les postres als al·lots.
- e) Tornau els cromos a les nines!
- f) Aquest individu ha pres les sabates al passatger del bigot.
- g) Escriviu cartes als pares!
- h) Ha cedit la paraula a les delegades.

Torna a escriure les oracions substituint els elements subratllats per pronoms febles:

- a) En Jaume va agafar les tisores i va tallar el vestit amb les tisores.
- b) És fill de Campos i viu a Campos.
- c) He repassat els apunts i he vist que faltaven coses en els apunts.
- d) Vaig veure el teu germà i vaig parlar amb el teu germà.
- e) Es valia de totes les trampes i es vanagloriava de les trampes.
- f) S'ha casat amb la seva amiga.
- g) Em sembla que el pots trobar al cafè de baix.

Assenyala els CRV i els CC i substitueix-los per pronoms febles quan sigui possible:

- a) És un pesat, sempre es queixa de tot.
- b) Vols anar amb mi a la muntanya?
- c) Es nega a assistir a la sortida.
- d) S'asseu tranquil·lament.
- e) Es recorda de tots els greuges que li han fet al llarg de la vida.
- f) No s'acostuma que el tractin tan bé.

Reescriu aquestes frases canviant la posició del pronom respecte del verb.

Ex. *Vol dir-nos que vindrà* = *Ens vol dir que vindrà*.

1. Heu d'enviar-los diners despús-demà.
2. Haureu de comprar-vos la revista.
3. Han de portar-nos la ràdio aquesta vesprada.
4. Us vol comprar un cotxe.
5. Ens van fer molts regals.
6. A les cosines, els volem regalar flors.
7. Als pares, els volia enviar una postal.
8. Ja sé que us vénen a decorar el pis.
9. A elles, també vau amagar-los la veritat?

Recordeu les combinacions següents de CI +CD

CI \ CD	el	la	els	les	en	ho
li	l'hi	la hi	els hi	les hi	li'n	li ho
els	els el	els la	els els	els les	els en	els ho

1. El teu pare ens va deixar el cotxe i hem de tornar ben net.
2. Si la Maria no té la clau, hauràs de portar.
3. El professor ens va portar els llibres i ara hem de tornar.
4. Va oblidar les patates per fer el dinar i haurem de comprar nosaltres.
5. Vaig comprar la planta al jardiner i vaig comprar..... a molt bon preu.
6. He enviat els paquets a la meva mare i he enviat per correu urgent.
7. En Pere es vol vendre la furgoneta i si et sembla bé podríem comprar nosaltres.
8. Si porteu les mans brutes, renteu..... abans de sopar.
9. Si voleu portar roses a la Neus, collirem un bon ram del meu jardí.

Tria la resposta correcta segons la combinació de pronoms que sigui adient a la frase.

La Joana es vol vendre el cotxe i he pensat que podríem comprar.

Com que jo necessitava aquell llibre, els companys van deixar.

No he posat sucre al cafè, posa tu.

M'han caigut les claus per un forat i no puc treure.

Al mercat tenen sardines a molt bon preu i podem comprar per fer una sardinada.

Vam anar a buscar bolets al bosc i vam perdre.

Ens agraden els segells antics, però no ens dediquem.

Sembla bona persona, però no refieu, no el conec prou.

Cal tenir el treball enllestit dilluns, a veure si poseu de valent.

Tria la resposta correcta segons la combinació de pronoms que sigui adient a la frase:

El professor preguntarà la lliçó als alumnes i els hi preguntarà per escrit.

El professor preguntarà la lliçó als alumnes i els la preguntarà per escrit.

He desat els llibres al prestatge. Els hi he desat per ordre alfabètic.

He desat els llibres al prestatge. Els he desat per ordre alfabètic.

He de portar les postres al sopar i me n'he de recordar.

He de portar les postres al sopar i m'he de recordar

He de buscar el llibre per a la Maria i comprar-li.

He de buscar el llibre per a la Maria i comprar-l'hi.

Vull regalar aquests contes als meus cosins i els els he d'embolicar per regal.

Vull regalar aquests contes als meus cosins i els hi he d'embolicar per regal.

-Explica el que ha passat al director. -D'acord, ja l'hi explicaré.

-Explica el que ha passat al director. -D'acord, ja li ho explicaré.

Quan vegis en Lluís amb els teus llibres, demana'ls-hi.

Quan vagis en Lluís amb els teus llibres, demana-l'hi.